

SOCIAL KRITIK

TIDSSKRIFT FOR SOCIAL
ANALYSE & DEBAT

NR. 94 - juli 2004

Pensionsbomben
&
Velfærdsstaten

SOCIAL KRITIK nr. 94, 16. årgang 2004.

© Selskabet til fremme af Social Debat

Redaktør: Benny Lihme

Redaktionens adresse:

Social Kritik, Nansensgade 66 kld.

1366 Kbh. K

Tlf: 33 93 99 63 eller 45 42 44 83

www.socialkritik.dk

Fax: 33 15 80 76

Giro: 2 80 25 62

Abonnement: Kr. 400,- for seks numre.

Nummer 94: Kr. 86,-.

www.socialkritik.dk/?nr=93

Ved køb af studiesæt ydes studierabat.

Bestillinger sendes til redaktionens adresse.

Betaling pr. check eller postgiro.

Fotografisk, mekanisk eller anden form for gengivelse eller mangfoldiggørelse af dette tidsskrift eller dele heraf er ikke tilladt ifølge gældende dansk lov om ophavsret.

Grafisk tilrettelægning:

Susanne Whitta Jørgensen, Grafisk Himmel.

Forsidefoto: Jesper Henriksen og

Pelle Rink (baggrund).

Tryk: Narayana Press.

Tidsskriftet Social Kritik udgives af foreningen "Selskabet til fremme af Social Debat". Selskabet blev stiftet d. 4. 5. 88., og har som formål at fremme og deltage i den offentlige debat om sociale emner. En af måderne hvorpå Selskabet realiserer formålet, er at udgive dette tidsskrift. Selskabet og tidsskriftet skal tjene som forbindelsesled mellem samfundsvidenskab, social forskning og den sociale praksis. Foreningen og tidsskriftet skal holde sig fri af parti- og fagforeningspolitiske interesser.

SOCIAL KRITIK's referencegruppe består af:

Flemming Balvig, Johs. Bertelsen, Hans Bonde, Nils Bredsdorff, Ning De Coninck-Smith, Rosmari Eliasson, Tine Rask Eriksen, Bjarne Lenau Henriksen, Jesper Holst, Thorkild Høyer, Jørgen Jepsen, Ejler Johansen, Margaretha Järvinen, Birgit Kirkebæk, Morten Kjærum, Ida Koch, Øjvind Larsen, Søren Langager, Karin Lützen, Anne Løkke, Bent Madsen, Søren Magnussen, Thomas Mathiesen, Jan Morell, Beth Grothe Nielsen, Birger Steen Nielsen, Henning Salling Olesen, Benedicta Pécseli, Knud Erik Pedersen, Annick Prieur, Kim Rasmussen, Flemming Røgilds, Lone Scocozza, Ove Sernhede, Søren Smidt, Karen Ellen Spannow, Asger Sørensen, Sune Sunesson, Peter Thielst, Morten Thing, Jørn Vestergaard, Kirsten Weber, Jacob Hilden Winsløw.

Velfærdskommissionen, eller "regeringskommissionen" som den også kan ses omtalt, har med deres første rapport frem mod det endelige mål ultimo 2005 ikke ligefrem høstet 13-taller. I politiske kredse, også dem hvor man kunne forvente lydhørhed overfor kommissionens mere eller mindre åbenlyse ideologi-negative holdning til velfærdsstaten *an sich*, er rapporten generelt blevet lunkent modtaget.

Mens den politiske modtagelse således har været afventende, har den faglige været overvejende kritisk. Arbejderbevægelsens Erhvervsråd kritiserer kommissionen for at komme med en rapport, der med overlæg skruer et skræksscenario sammen, der ikke er baseret på fagligt neutrale forudsætninger. Intet overraskende i, at også økonomer er indbyrdes uenige, for selv om nogle af dem foregiver at repræsentere en eksakt videnskab, så er det let at gennemskue, at sådan forholder det sig ikke. Hvilket har fået én af slagsen til at spørge "Hvorfor er makroøkonomerne så uenige?" (RUC-professor Jesper Jespersen i Politikens kronik d. 13.3.).

Samme Jespersen er i øvrigt så kritisk overfor den form for økonomitænkning, der præger "regeringskommissionen", at han er indtrådt i en alternativ velfærdskommission, der har fået den pensionerede, men aktive tidligere socialminister Bent Rold Andersen som formand. Og hvis nogle er økonom-økonomer, så fristes man til at sige, at andre er social-økonomer. I hvert fald har den alternative velfærdskommission, hvis hovedinitiativtager er Socialpolitisk Forening og denne forenings formand Per Schultz Jørgensen, en langt bredere dagsorden end "regeringskommissionen" (www.mobilisering.dk)

I det hele taget har en del meldt sig på banen med bestræbelser på at udvide og kvalificere velfærdsdebatten. Efter amerikansk mønster myldrer tænketanke frem af dansk jord. Eksempelvis Ældre Sagens Velfærdstænknetank, der med professor Hans Zeuthen og biskop Kjeld Holm i spidsen vil give den statslige velfærdskommission både med- og modspil.

De ældre-de mange står jo centralt i hele diskussionen, selv om de ikke måtte være så stor en byrde, som nogle vil gøre dem til. I det hele taget forekommer tidens ældreforestillinger alt for stereotype. F.ex. kan man i nærværende tidsskrift læse, at Danmark har fået sine første "Florida-pensionister", hvilket selvfølgelig gør (ældre)sagen mere besværlig at sælge for denne sags direktør Bjarne Hastrup.

Mange ældre er allerede bedre stillet end yngre "svage grupper". Ja, ændringer i pensionsforholdene har medført, at ældre ikke som gruppe er en svag gruppe, der skal forsørges. Fremover vil et stigende antal ældre være at tælle blandt forsørgerne og de stærke i samfundet. Også selv om de er så fysisk svage, at det kniber for dem at åbne mælkekartonen.

Sådanne for velfærdsdebatten opkvalificerende ting kan man blandt meget andet læse og få tal på i dette nummer af Social Kritik. Og takket være den særlige komparative tilgang, som Ålborg-forskerne Per H. Jensen og Jørgen Goul Andersen fra Center for Komparative Velfærdsstudier ved Ålborg Universitet repræsenterer, kan vi se de danske tal og statistikker i et bredere sammenlignende europæisk lys.

Nå ja, Jensen og Andersen er også kloge at gæste, hvad de europæiske arbejdsmarkeder angår. En velfærdsstat-diskussion kan jo ikke føres ordentligt, hvis ikke statssiden omhyggeligt analyseres i relation til arbejdsmarkederne med disses forskellige tilgange til bl.a. arbejdskraftens alder.

Det danske arbejdsmarked er her et af de mest brutale og diskriminerende over for ældre i Europa, kan man læse et par sider længere fremme. Tilsyneladende gælder dette også for det offentlige arbejdsmarked. Idag, d.17.6., kan Socialpædagogernes a-kasse således melde ud med, at deres ældre medlemmer låses fast i ledighed, fordi de ældre frasorteres af arbejdsgiverne (12,3% af a-kassens medlemmer er i gruppen 55-64 årige – 62,7% er blandt de langtidsledige socialpædagoger).

li-

INDHOLD

Per H. Jensen HVORFOR ER ERHVERVSDELTAGELSEN BLANDT ÆLDRE SÅ HØJ I DANMARK?	4
Jørgen Goul Andersen PENSIONSBOOMER OG PENSIONSREFORMER Danmark som rollemodel	24
Jørgen Goul Andersen VELFÆRD SOM PROBLEM ELLER VELFÆRDSPROBLEMER?	46
Mathias Meijer FORKLÆDT SOM ÆLDREBYRDE	56
Morten Ejrnæs "NOGET FOR NOGET" – egoisme, "nul tolerance" og fremmedfjendskhed sat i system	60
Anne-Marie Vestergaard "DANSEN OM GULDKALVEN" – forskningsformidling som teater	64
Benny Lihme PRAKSISKROPPEN (anm.)	69
Claus Bjerring HOMER LANE	70
Knud Erik Pedersen RELATIONSTÆNKNING – med risiko for selvsving	78
Jes Jørgensen DE UDSATTE (anm.)	84
Sarah Malou Strandvad og Mette Røgilds MED MIKROFONEN SOM VÅBEN (anm.)	86
Edith Mandrup Rønn MELLEM AFSIND OG PSYKIATRI (anm.)	90
Morten Thing DEN STORE OMVEJ (anm.)	94